

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Broj:

IZVJEŠĆE O REVIZIJI
CENTRA ZA UKLANJANJE MINA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2003. GODINU

Sarajevo, srpanj 2004. godine

KAZALO

1.	MIŠLJENJE REVIZORA	3
2.	NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE	4
2.1.	Uvod	4
2.2.	Sustav internih kontrola	4
2.3.	Popis sredstava i izvora sredstava za 2003. godinu	5
2.4.	Računovodstvena evidencija	6
2.4.1.	Račun prihoda i rashoda	6
2.4.2.	Sudski sporovi	6
2.5.	Informacijski sustav BHMACH-a	7
2.5.1.	Organizacijska kontrola	7
2.5.2.	Aplikativne kontrole	7
3.	OSVRT NA NALAZE I PREPORUKE REVIZIJE ZA 2002.GODINU	8
4.	KORESPONDENCIJA	8
5.	SAŽETAK	9

1. MIŠLJENJE REVIZORA

- 1.1. Ured za reviziju finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvješća proračunskih sredstava (uključujući i odluke rukovodstva) Centra za uklanjanje mina BiH (u daljnjem tekstu: BHMAL) u svezi finansijske 2003. godine.

Revizija je izvršena u razdoblju od 14.06. do 23.06.2004., na temelju odredbi Zakona o reviziji finansijskog poslovanja institucija BiH ('Službeni glasnik BiH', br. 17/99).

U ovlasti je Ureda za reviziju da sukladno općeprihvaćenim revizijskim standardima (standardi Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – INTOSAI, objavljenim u 'Službenom glasniku BiH', br. 05/01) izvrši reviziju finansijskih izvješća s ciljem procjenjivanja jesu li ona predstavljena na fer i istinit način.

Odgovornost za finansijska izvješća snosi rukovodstvo BHMAL-a, a odgovornost Ureda za reviziju se svodi na izražavanje mišljenja o tim izvješćima na temelju provedene revizije.

Sukladno Zakonu o reviziji (članak 13., stavak 4.), pri izvješćivanju o javnim računima naša je obveza izvijestiti:

- jesu li računi sačinjeni sukladno važećoj zakonskoj regulativi;
- predstavljaju li godišnja izvješća točan i istinit prikaz poslovanja tijekom godine i stanja na kraju godine;
- ekonomičnosti, učinkovitosti i uspješnosti kojom su institucije koristile javna sredstva u obnašanju svojih funkcija.

- 1.2. Revizija je bila planirana i izvedena s ciljem postizanja razumnih temelja za procjenu prikazuju li finansijska izvješća stanja fer i istinito. Stoga je revizija ispitivala uzorke značajnih transakcija i odluka uprave BHMAL-a u svezi korištenja proračunskih sredstava. Revizijom je obuhvaćena primjena zakonskih i drugih propisa, organizacija BHMAL-a, te finansijsko-računovodstveno poslovanje BHMAL-a.

Za revidirani dio (proračunskih sredstva) finansijskih izvješća BHMAL-a za 2003. godinu izražavamo mišljenje sa rezervom iz sljedećih razloga:

- slabosti u sustavu internih kontrola (točka 2.2.);
- slabosti u izvršenom popisu za 2003. godinu (točka 2.3.);
- slabosti sustava računovodstvenih evidencija (točka 2. 4).
- neizvjesnosti sudskih sporova (točka 2.4.2.).

2. NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE

2.1. Uvod

BHMAC je stručna služba Komisije za deminiranje BiH koji je formiran nakon usvajanja Zakona o deminiranju BiH u veljači 2002. godine, i kojim je stvoren pravni okvir za provođenje protuminskih akcija.

Financiranje BHMAC-a u 2003. godini je vršeno iz više izvora. Ukupno utrošena sredstva za financiranje BHMAC-a u tijeku 2003. godine iznose 5.213.828,00 KM. Struktura ostvarenih rashoda je 1.956.956,00 KM iz donacija koja su realizirana putem UNDP (sredstva nisu bila predmet ove revizije, ali su revidirana od strane druge revizijske kuće) i 3.256.872,00 KM iz proračuna, (sredstva koja su bila predmet revizije). U strukturi proračunskih sredstava 292.201,00 KM se odnose na isplaćene plaće i naknade uposlenim za 2002. godinu. Proračunska sredstva su trošena isključivo za plaće i naknade, a donirana sredstva za materijalne troškove tekućeg poslovanja i kapitalne izdatke BHMAC-a.

2.2. Sustav internih kontrola

Revizijom poslovanja je ustanovljeno kako u BHMAC-u nije u dostatnoj mjeri razrađen i precizno definiran sustav internih kontrola rukovodstva. Opće primjedbe na sustav internih kontrola u BHMAC-u odnose se na:

- Slabosti u računovodstvenom sustavu;
- Slabosti u izvršenom popisu sredstava i izvora sredstava;
- Nedostatak pravila i procedura ili nedovoljno jasna i precizna postojeća pravila i procedure za nastanak određenih troškova (primjerice uporaba službenih automobila);
- Nepreciznosti i nejasnoće oko reguliranja troškova prijevoza.

Nedostatak odgovarajućeg sustava internih kontrola ili njegova nedostatna izgrađenost može imati značajan utjecaj na racionalno upravljanje javnim sredstvima i kontrolu raspoloživih sredstava. Tijekom revizije smo saznali kako je BHMAC pripremio i poslao na odobrenje cijeli set mjera sustava internih kontrola Komisiji za deminiranje BiH.

Ured za reviziju preporuča BHMAC-u da sustav mjera internih kontrola podigne na višu razinu, a posebice skrećemo pozornost na kontrolu, sveobuhvatnost i ispravnost računovodstvenih evidencija sukladno računovodstvenim standardima i evidencije o zaduženosti materijalnih sredstava (reversa). Također, skrećemo pozornost rukovodstvu na nužnost kreiranja jasnih i preciznih pravila i procedura za uporabu službenih automobila, s obzirom da BHMAC raspolaže izuzetno velikim brojem istih (prema popisnoj evidenciji broj službenih automobila je preko stotinu).

2.3. Popis sredstava i izvora sredstava za 2003. godinu

Revidirajući izvršeni popis¹ za 2003. godinu smo utvrdili kako BHMACH nije u cijelosti izvršio popis sredstava i obveza prema izvorima sredstava, tj. nije izvršen popis sredstava sukladno računovodstvenim standardima koji reguliraju ovu problematiku.

Ured za reviziju cijeni napore i uloženi trud koji je učinjen na poslovima popisa imovine u tijeku 2003. i 2004. godine, ali smatramo kako i dalje treba nastaviti sa kontinuiranim popisom u cilju sređivanja ove izuzetno složene problematike. S obzirom na činjenicu kako popis nije bio urađen za 2002. godinu i da je došlo da integriranja entitetskih MAC-ova, smatramo kako su učinjeni značajni pomaci kako bi se ovo vrlo značajno područje uredilo sukladno zakonskim propisima u cilju racionalnog upravljanja i raspolaganja imovinom.

Analizirajući proces popisa sredstava i izvora sredstava u 2003. godini uočili smo sljedeće propuste i nedostatke:

- Nisu u cijelosti izvršene odgovarajuće pripreme, kako u računovodstvu, tako i na terenu;
- Popis nije izvršen u zakonskom roku, te nije realno iskazana Bilanca stanja na dan 31.12.2003. godine;
- Povjerenstvima su dani kratki rokovi za procjenu vrijednosti sredstava koja nisu imala dokumentaciju;
- U popisnim listama nisu razvrstana stalna sredstva i sitan inventar (sve je evidentirano na zajedničkim listama);
- Članovi povjerenstava nisu imali računovodstvene evidencije zaduženih sredstava već su imali liste prethodne inventure;
- Nisu utvrđeni razlozi manjkova i viškova koji su iskazani u listama;
- Otpis sredstava nije cjelovito urađen te nisu izvršena odgovarajuća knjiženja;
- Nisu ažurirani reversi za pojedinačna i konkretna zaduženja itd.

Ured za reviziju preporuča nastavak započetih aktivnosti na popisu sredstava i izvora sredstava sukladno zakonskim propisima. Kvalitetan i sveobuhvatan popis sredstava i njihovih izvora, pored toga što predstavlja zakonsku obvezu, doprinosi da godišnja financijska izvješća prikazuju realno i objektivno stanje sredstava i izvora sredstava kao i racionalno i domaćinsko upravljanje sredstvima.

Ured za reviziju sugerira rukovodstvu BHMACH-a razmatranje mogućnosti budućeg obilježavanja osnovnih sredstava "bar kodom".

Želimo ponovno skrenuti pozornost rukovodstvu BHMACH-a da se prigodom nastavka popisa povede računa o otpisu sredstava (sukladno zakonskim propisima koji reguliraju ovo područje) koji nisu više u uporabi iz bilo kojih razloga. Iz razgovora sa uposlenicima BHMACH-a smo saznali kako postoji određeni broj sredstava koja više nisu u uporabi, a istovremeno nisu otpisana, što samo predstavlja probleme u knjigovodstvenoj evidenciji.

Ured za reviziju preporuča da se izvrši otpis neuporabljivih sredstava sukladno zakonskim propisima u cilju što urednije i kvalitetnije računovodstvene evidencije.

¹ Svrha popisa jeste da se na temelju stvarnog stanja uskladi knjigovodstveno stanje sredstava i njihovih izvora, knjiženjem razlika, odnosno viškova i manjkova i tako osiguraju realni podaci u računovodstvenim iskazima godišnjeg obračuna. Popis doprinosi da u godišnjim financijskim izvješćima bude iskazan realan i objektivan pregled sredstava, obveza i potraživanja pod uvjetom da se isti uradi sukladno zakonskim propisima.

2.4. Računovodstvena evidencija

Revidiranjem finansijskih izvješća i knjigovodstvene evidencije, utvrdili smo kako promjene nisu evidentirane sukladno računovodstvenim standardima i načelima proračunskog poslovanja. Uočene nepravilnosti prigodom računovodstvenog evidentiranja određenih vrsta troškova ističemo u sljedećim primjerima:

- Isplata plaća i naknada za 2002. godinu u iznosu od 292.201,00 KM je evidentirana u 2003. godini, te su za taj iznos precijenjeni rashodi, a što nije sukladno računovodstvenom načelu modificiranog nastanka događaja koje govori da se rashodi knjiže u onom obračunskom razdoblju u kojem su i nastali;
- U finansijskim izvješćima BHMACH-a nisu evidentirani izdaci u iznosu od 20.355,00 KM, (izdaci su isplaćeni iz proračunskih sredstava i evidentirani su u ISFU sustavu, a odnose se na Centar za obuku pasa).

Ured za reviziju sugerira poduzimanje žurnih mjera u cilju otklanjanja spomenutih nedostataka i vođenje računovodstva sukladno računovodstvenim standardima i trezorskom poslovanju. Točnost i sveobuhvatnost evidentiranja svih promjena značajna je sa aspekta objektivnosti i realnosti prikazivanja finansijskih izvješća. Sugeriramo podizanje suradnje sa Ministarstvom financija i trezora na višu razinu. Također, sugeriramo BHMACH-u da u slučajevima kad se pojave nejasnoće i nedoumice o načinu računovodstvenog evidentiranja, naputke i pojašnjenja zatraži od Ministarstva financija i trezora.

2.4.1. Račun prihoda i rashoda

BHMACH je prigodom sačinjavanja Računa prihoda i rashoda za 2003. godinu za proračunska sredstva iskazao ukupne rashode u iznosu od 3.236.515,00 KM i ukupne prihode u iznosu od 3.012.569,00 KM što ne odražava realno stanje ostvarenih proračunskih prihoda u 2003. godini, te je iskazan višak rashoda nad prihodima u iznosu od 223.946,00 KM.

Razlika od 223.946,00 KM manje iskazanih prihoda u Računu prihoda i rashoda rezultat je nepravilnog knjigovodstvenog evidentiranja.

Ured za reviziju je mišljenja kako ovakav način knjigovodstvenog iskazivanja prihoda nije sukladan računovodstvenim načelima i standardima tj. nije dosljedno ispoštovano računovodstveno načelo modificiranog nastanka događaja.

2.4.2. Sudski sporovi

Tijekom revizije, Ured za reviziju je izvršio analizu spiska svih sudskih sporova koji se vode protiv BHMACH-a i utvrdio kako ukupna vrijednost sporova iznosi cca. 800.000,00 KM (u iznose sporova nisu ukalkulirani sudski troškovi, kao ni moguće kamate, s obzirom da su isti u tijeku). Tijekom revizije smo imali na uvid Presudu Općinskog suda u Zavidovićima PS-28/02 od 25.02.2004. godini, kojom se obvezuju Općina Zavidovići i BHMACH, da tužitelju, PŠP Četina Zavidovići isplate iznos od 482.454,00 KM sa kamatom i naknade troškova parničnog postupka u iznosu od 15.937,00 KM u roku od 30 dana. Na ovu Presudu je uložena žalba. Ovdje se uglavnom radi o parničnim postupcima radi naknade štete, a sporovi potječu uglavnom iz razdoblja postojanja entitetskih MAC-ova koji su preneseni na BHMACH.

Ured za reviziju je mišljenja kako bi zbog neizvjesnosti rezultata sudskih sporova, u budućem razdoblju u ovu svrhu trebalo planirati određena sredstva (u slučaju gubitka sporova). Potrebno je temeljito ispitati uzroke sporova i pripremiti se za dolazeće sudske rasprave. O svim ovim slučajevima treba upoznati Vijeće ministara BiH, Ministarstvo financija i trezora i Pravobraniteljstvo BiH.

2.5. Informacijski sustav BHMAC-a

2.5.1. Organizacijska kontrola

BHMAC koristi informacijski sustav kao podršku poslovnim procesima i u velikoj su zavisnosti od njegovog korištenja.

U BHMAC-u po sistematizaciji rade četiri osobe zadužene za upravljanje i razvoj informacijskog sustava sa različitim neformalnim zaduženjima.

Revizijom je utvrđeno kako ne postoje propisane interne procedure koje se odnose na upotrebu informacijskog sustava, zaštitu podataka, kontrolu podataka, pravljenje rezervnih kopija i vođenje IT projekata. Informacijski sustav je u uporabi, ali je zbog bolje organizacije i kontrole sustava, nužno donijeti interna akta i procedure koje definiraju ovo područje.

Rukovodstvo BHMAC-a bi radi bolje organizacijske kontrole trebalo propisati interne procedure koji se tiču uporabe informacijskog sustava, zaštite podataka, kontrole podataka, redovitog pravljenja kopija podataka, razdvajanja obveza i odgovornosti, te vođenja IT projekata.

Također, potrebno je internim aktom definirati klasifikaciju podataka s detaljno objašnjenim pravima pristupa podacima, nakon čega bi se trebala sustavno definirati pravila pristupa i kontrole podataka u informacijskom sustavu.

BHMAC je dužan osigurati sve tehničke preduvjete, kako bi se preporuke u što skorijem roku ispoštovale .

2.5.2. Aplikativne kontrole

Unos podataka u ISFU sustav, vrši se tako što se svi podaci nose u trezor na knjiženje. Rukovodstvo BHMAC-a nije propisalo jasne procedure o nalogu za unos podataka u sustav, kao ni procedure o adekvatnom izvještavanju o unesenim transakcijama.

Potrebno je pojačati interne kontrole i financijsko izvješćivanje, te propisati adekvatne procedure za unos podataka u ISFU sustav, kako bi se rizik od unosa pogrešnih podataka smanjio.

3. OSVRT NA NALAZE I PREPORUKE REVIZIJE ZA 2002. GODINU

Ured za reviziju izvršio je reviziju poslovanja BHMIC za 2002. godinu o čemu je sastavljeno Izvješće. Revizijom su utvrđene određene nepravilnosti opisane u Izvješću i BHMIC-u je sugerirano da ih razmotri, te da poduzme određene operacije kako se utvrđene nepravilnosti i propusti ne bi ponavljale u daljnjem poslovanju.

Revizijom poslovanja za 2003. godinu utvrđeno je kako je u određenom broju slučajeva postupljeno sukladno preporukama Ureda za reviziju, te su uočeni određeni pomaci u poslovanju BHMIC-a.

Realizirane preporuke:

- Preuzeta akta, oprema i uposlenici od entitetskih MAK-ova.

Aktivnosti koje su u tijeku:

- BHMIC je poduzeo aktivnosti oko izgradnje sustava internih kontrola;
- Popis sredstava i izvora sredstava.

Preporuke koje nisu izvršene:

- Računovodstvena evidencija nije u cijelosti adekvatno urađena.

4. KORESPONDENCIJA

Centru za uklanjanje mina BiH je, dana 19.07.2004. godine, uručen Nacrt izvješća o izvršenoj reviziji za 2003. godinu, na razmatranje i dostavljanje eventualnih komentara i primjedbi na nalaze revizije.

U ostavljenom roku od sedam dana, Centar za uklanjanje mina BiH nije dostavio primjedbe na Izvješće o izvršenoj reviziji za 2003. godinu.

5. SAŽETAK

Ured za reviziju je izvršio reviziju finansijskog poslovanja BHMIC-a sukladno Zakonu o reviziji i INTOSAI standardima, uvažavajući opće uvjete okruženja u kojem je egzistirao BHMIC.

Revidiranjem poslovanja u 2003. godini utvrdili smo određeni broj nepravilnosti i nedostataka. Posebice želimo ukazati na slabosti sustava internih kontrola koji se ogledaju u nedostacima pravila i procedura za nastanak određenih troškova (vidjeti točku 2.2. ovog izvješća).

Revizijom poslovanja smo uočili kako popis sredstava i izvora sredstava nije u cijelosti izvršen sukladno računovodstvenim standardima (vidjeti točku 2.3.)

Tijekom revizije smo utvrdili kako BHMIC nije imao u cijelosti transparentan način računovodstvenih evidencija, sukladan računovodstvenim standardima i načelima. (vidjeti točku 2.4.).

**vršitelj dužnosti generalnog
revizora**

Samir Mušović

zamjenik generalnog revizora

Dragan Kulina